

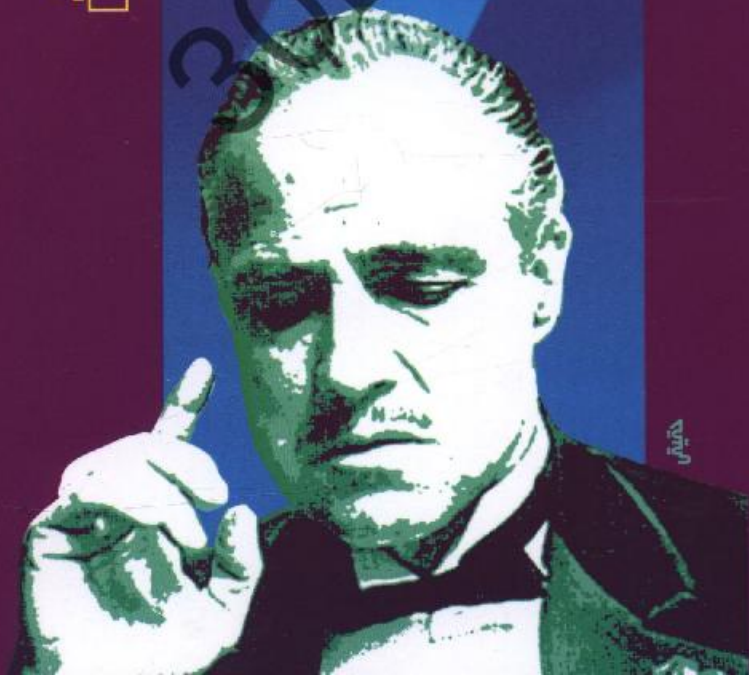

بازیگری متد

شیوهی اکتورز استودیو در پرورش بازیگر

با بخشهایی دربارهی تفاوتهای بازیگری در سینما و تئاتر

احمد دامود

کتابخانه

بازیگری متد

احمد دامود

حروف چینی، نمونه خوانی، صفحه آرایی، بخش تولید نشر مرکز

طرح جلد: ابراهیم حقیقی

© نشر مرکز چاپ اول ۱۳۸۰، شماره‌ی نشر ۵۸۸

چاپ یازدهم زمستان ۱۳۹۳، ۱۰۰۰ نسخه، چاپ گتون چاپ

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۰۵-۵۵۶-۱

نشر مرکز: تهران، خیابان دکتر فاضلی، روبه روی هتل لاله، خیابان باغدادنهر، شماره‌ی ۸

تلفن: ۳-۸۸۹۷۰۴۶۲ فاکس: ۸۸۹۶۵۱۶۹

Email: info@nashr-e-markaz.com

همه‌ی حقوق محفوظ است.

تکثیر، انتشار، بازیگری و ترجمه‌ی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه از جمله:

فتوگرافی، الکترونیکی، ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و بخش بدون دریافت

مجوز کتبی و قبلی از ناشر ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

سرشناسه: دامود، احمد، ۱۳۱۸-.

عنوان و نام پدیدآور: بازیگری متد: شیوه‌ی اکورژ استودیو در پرورش بازیگر با بخش‌های زیربازیگری در

سینما و تئاتر / احمد دامود

مشخصات ظاهری: شش، ۱۶۲ ص.

یادداشت: من. ح. به انگلیسی: Ahmad Dāmoūd. Method Acting

کتابنامه: ص ۴۵ همچنین به صورت زیرنویس

موضوع: بازیگری آتماپیش؛ بازیگری سینما

رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۰ ۳ ب ۲ / ۵۲ / ۶۱ / ۶۱ PN

رده‌بندی دیوئی: ۷۹۳ / ۰۲۸

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۸۰-۲۰۶۳۶ م

فهرست

۱	پیشگفتار
بخش یکم: «بازیگری متد» و «اکتورز استودیو»	
۶	۱- بازیگری متد چگونه شکل گرفت
۱۱	۲- نگاهی کوتاه به اکتورز استودیو در گذشته و حال
۱۴	۱- ۲ دانشکده هنرهای دراماتیک اکتورز استودیو
۱۷	۳- در جستجوی تعریفی عملی برای بازیگری
بخش دوم: بازیگری متد و تئاتر	
۲۴	۴- پایه‌های نظری کلاس‌های من در اکتورز استودیو (لی استراسبرگ)
۲۶	۴-۱ بازیگر و عادات روزمره
۲۸	۴-۲ بازیگر، حافظه و خودباوری
۳۱	۴-۳ بازیگری متد و روانشناسی
۳۳	۴-۴ بدیهه
۳۵	۴-۵ حافظه حسی-عاطفی
۴۳	۴-۶ ضمیمه‌ای در مورد بدیهه
۵۰	۵- روش من در آموزش بازیگری (لی استراسبرگ)
۵۰	۱- ۵ ابتدا عمل، بعد کلام

پیشگفتار

در تئاتر به آن عمل می‌کنید
در تلویزیون کمتر به آن عمل می‌کنید
در فیلم فقط به آن فکر می‌کنید
اما «آن» هرگز عوض نمی‌شود.

ضرب‌المثل مصطلح بین بازیگران سینما
در نیویورک، به نقل از تری دنون اسمیت^۱

همان گونه که از این ضرب‌المثل برمی‌آید، گرچه «آن» که همان نفس بازیگری است هرگز عوض نمی‌شود، اما در تئاتر، تلویزیون و سینما یکسان عمل نمی‌کند. به همین دلیل بین بازیگری برای صحنه تئاتر و بازیگری برای دوربین، حداقل از نظر رفتار بیرونی نقش (که در جای خود به آن خواهیم پرداخت) تفاوت‌هایی وجود دارد. این تفاوت‌ها از کجا ناشی می‌شوند؟ نگاهی به برخی از تفاوت‌های تئاتر و سینما، چه از نظر وضعیت تماشاگران در این دو رسانه و چه از نظر روند خلاقیت کارگردان، تا حدودی می‌تواند پاسخ این پرسش را به ما بدهد.

در تئاتر، فاصله بازیگر با تماشاگر گاه چند متر و گاه ده‌ها متر است، که این موضوع به نوع سالن نمایش بستگی دارد. ولی در هر صورت، این وظیفه بازیگر است که با تماشاگری که در آخرین ردیف نیز نشسته است ایجاد رابطه کرده، مفاهیم و عواطف مورد نظر خود را به وی منتقل کند. بنابراین مقدار نیرویی که

۱. Terry Donovan Smith در کتاب *Method Acting Reconsidered*، ص ۲۴۵؛ شناسنامه کامل این کتاب در فهرست منابع مورد استفاده، در پایان همین پیشگفتار آمده است.

بود. از این رو در تدوین این کتاب سعی شده است که در آغاز به ریشه‌های تئاتری آن - بیشتر از دیدگاه لی استراسبرگ - پرداخته شود. سپس به مقوله سینما و بازیگری متد خواهیم پرداخت.

از سوی دیگر آنچه به عنوان بازیگری متد شهرت یافته، گرچه بیشتر دستاورد لی استراسبرگ و «اکتورز استودیو» است ولی دو تن دیگر از استادان سرشناس بازیگری آمریکا - استلا آدلر و سنفرد می‌نر - در گسترش آن سهم به‌سزایی داشته‌اند. به همین علت، علاوه بر این که در طول کتاب گاه اشاراتی به آنان شده، در قسمت پایانی کتاب نیز در بخشی مستقل - گرچه کوتاه - بعضی نظرات این دو تشریح شده است.

در نگارش این کتاب از منابع مختلفی استفاده شده است ولی از میان آن‌ها کتاب‌های زیر بیشترین سهم را دارند.

1. *A Method to their Madness, the History of the Actors Studio*. Foster Hirsch, Published by Decapo Press, Inc. New York, 1994.
2. *Method Acting Reconsidered*. Edited by David Krasner, Published by St. Martin's Press, New York, 2000.
3. *A Dream of Passion - The Development of the Method*. Lee Strasberg, Published by Penguin Books, New York, 1992.
4. *On Method Acting, as Practiced by the Actors Studio*. Edward Dwight Easty, Published by Ivy Books, New York, 1989.
5. *Acting for the Camera*. Tony Barr, Published by Harper Perennial, New York, 1997.

برای احتراز از طولانی شدن پانویس‌ها، درباره این پنج کتاب، هر جا لازم بوده، فقط به ذکر نام کتاب و شماره صفحاتی که از آن نقل شده، اکتفا شده است. در موارد دیگر مشخصات منبع مورد استفاده به طور کامل در پانویس آمده است. تردیدی ندارم که این کتاب کاستی‌های بسیار دارد. امیدم این است که دوستان عزیز و صاحب‌نظران با یادآوری این کاستی‌ها، مرا یاری دهند.

بنیان‌گذاران تئاتر گروه: هارولد کلرمن، لی استراسبرگ، شریل کرافورد.

تئاتر گروه را پایه‌گذاری کرد، ویژگی‌های ستایش‌انگیزی در شخصیت خود نهفته داشت. او متفکری بود با توانایی‌های نمایشی، آرمان‌پرورازی با ذهنی روشن دربارهٔ اقتصاد و مسایل سیاسی، مردی که با هیجان حرف می‌زد و به آنچه می‌گفت عمل می‌کرد، مردی که قادر بود نظریه‌ها را به عمل تبدیل کند، مردی بود خاکی، گرم و بذله‌گو که به دوردست‌ها می‌نگریست. مردی بود تحصیل‌کرده که در جوانی بسیار سفر کرده بود و قبل از آن که به سی‌سالگی برسد فرهنگ پاریس و نیویورک را به خوبی می‌شناخت. بنابراین تئاتر گروه بر پایه‌هایی محکم و استوار از تفکر و عمل بنا شد. در این راه شریل کرافورد و لی استراسبرگ (که در آن زمان مردی کم‌حرف بود ولی به گفتهٔ کلرمن بیش از هر شخص دیگری در مورد بازیگری می‌دانست) او را همراهی کردند.^{۱۱}

لی استراسبرگ و استلا آدلر نیز از قبل با کارهای تئاتر هنر مسکو و شیوه کار استانیسلاوسکی آشنایی داشتند و هر دو از کلاس‌های بولس لاوسکی در نیویورک بهره گرفته بودند. اما یکی از نقاط عطف در شکل‌گیری بازیگری متد، دیدار اعضای تئاتر گروه از شوروی و آشنایی آنان با نحوه کار و اختانگوف در سال ۱۹۳۴ بود. و اختانگوف دیدی شاعرانه، همراه با تخیلی قوی نسبت به تئاتر داشت و برداشت او از «واقع‌گرایی» در تئاتر با برداشت استانیسلاوسکی در این زمینه متفاوت بود. لی استراسبرگ می‌نویسد: «استفاده شجاعانه و درخشان و اختانگوف از روند کار استانیسلاوسکی با دیدگاهی کاملاً تئاتری همراه بود. خود وی آن را «واقع‌گرایی خیال‌انگیز»^{۱۲} می‌نامید که در دو اجرای او از «دای بوک»^{۱۳} و «شاهزاده توراندوت»^{۱۴} این نوع واقع‌گرایی به نحو چشم‌گیری متبلور شد و گونه‌های متفاوت از سبک کار را ارائه داد.»^{۱۵}

«آنچه من اکنون انجام می‌دهم بازیگری متد نامیده می‌شود. این شیوه بازیگری نه تنها بر پایه کار استانیسلاوسکی بنا شده، بلکه از انگیزه‌هایی که بعداً و اختانگوف ارائه کرد نیز الهام گرفته و به وضوح بیشتری رسیده است و سرانجام تفسیر و تأویل و روند کار فردی خود را نیز به آن افزودم. ما از طریق درک، تحلیل و تجربیات عملی به آنچه که استانیسلاوسکی انجام داد افزوده‌ایم و سهم مؤثری در تکامل روش او داریم. دریافت‌ها و کشف‌های شخصی من در تئاتر گروه و اکتورز استودیو و کلاس‌های خصوصی‌ام، به پاسخ‌هایی در زمینه مشکلاتی که بازیگران در ارائه شفاف عواطف و احساس‌های خود دارند انجامید، و به این ترتیب روش استانیسلاوسکی به تکامل گرایید.

بر این اساس بازیگری متد چکیده کارهایی است که در طول هفتاد سال گذشته در مورد حل مشکلات بازیگر انجام شده است. مسؤولیت بخشی از این کار به عنوان گسترش‌دهنده متد، آموزش‌دهنده و هدایت‌کننده آن به عهده من بوده و می‌توانم به عنوان فردی صاحب‌نظر در این باره صحبت کنم. چه در تئاتر گروه، چه به عنوان کارگردان هنری اکتورز استودیو و چه در کلاس‌های

12. Fantastic Realism

13. Dybbuk

14. Turandot

15. *A Dream of Passion*, P. 176

استلا آدلر در زمان تئاتر گروه.

خصوصی‌ام سعی داشته‌ام که از این شیوه برای فرد فرد بازیگران بهره بگیرم.^{۱۶۰} عناصر اصلی بازیگری متد بر روند تمرکز و رهایی از تنش‌های عضلانی و ذهنی، کار با حواس پنجگانه و بالا بردن درجه دریافت این حواس، بازآفرینی احساس‌هایی که به وسیله این حواس در ما ایجاد می‌شوند (چه به صورت جداگانه و چه به صورت جمعی)، بازآفرینی عواطف و تجربه کردن عینی آنها، بررسی مشکلات بازیگر در ارائه گویا و شفاف هیجان‌های برخاسته از عواطف، مسایل مربوط به رفتار بیرونی نقش، لحظات شخصی و ... استوار است. بسیاری از این مسایل در بخش‌هایی که مستقیماً از زبان لی استراسبرگ نقل شده (فصل‌های چهار و پنج) به تفصیل شرح داده شده است.

نگاهی کوتاه به اکتورز استودیو در گذشته و حال

اکتورز استودیو با همکاری سه کارگردان - الیا کازان^۱، رابرت لوئیس و شریل کرافورد - که همگی از اعضای اصلی تئاتر گروه بودند، در سال ۱۹۴۷ در نیویورک شروع به کار کرد و بعضی از بازیگران جوان و مشهور آن دوران، مانند جیمز دین، مارلون براندو و مونتهگمری کلیفت، در فاصله کمی از شروع کار این مؤسسه به آن پیوستند. این تشکیلات به عنوان یک کارگاه برای بازیگران حرفه‌ای پایه‌گذاری شده و کاملاً به عکس تئاتر گروه که آغاز فعالیت آن با تبلیغات و هیجان بسیار همراه بود، شروع بی سروصدايي داشت.

شریل کرافورد نقل می‌کند که الیا کازان و من در یک کافی شاپ در نزدیکی مرکز تئاترها نشستیم. گفتگویمان به اینجا کشید که چرا در نیویورک مکانی وجود ندارد تا بازیگران حرفه‌ای برای تمرین و کار کردن بر روی مهارت‌های خود به آنجا بروند و توانایی‌های خود را گسترش دهند؟ به این ترتیب در همان‌جا تصمیم گرفتیم چنین تشکیلاتی را به وجود آوریم. موضوع به همین سادگی شروع شد.

الیا کازان و شریل کرافورد که از دوران تئاتر گروه به صورت دوستانی صمیمی باقی مانده بودند، در آن پاییز سال ۱۹۴۷ از نظر حرفه‌ای در شرایط بسیار خوبی به سر می‌بردند. شریل کرافورد به تازگی کارگردانی نمایشنامه بویگادون را که با توفیق بسیار همراه بود به پایان رسانده بود و نام الیا کازان به

۱. بعضی از آثار سینمایی الیا کازان عبارتند از: پینکی، بچه عروسک، زنده‌باد زاپاتا، تراموایی به نام هوس، در بارانداز، شرق بهشت، شکوه علفزار و رود وحشی.

«بازیگری متد» که بعضی آن را به بازیگری شیوه‌دار یا شیوه‌گرا و بازیگری اسلوب‌دار ترجمه کرده‌اند روشی از بازیگری است که در «اکتورز استودیو» بزرگ‌ترین مؤسسه‌ی آموزش بازیگری جهان، که «آرتور پن» و «اسیدنی پولاک» سرپرستی آن را به عهده داشتند، تدریس می‌شود. بازیگرانی چون مارلون براندو، آل پوچینو، داستین هافمن، رابرت دنیرو، مریل استریپ، فی دانوی، وارن بیتی، پل نیومن، و بسیاری دیگر از بازیگران مشهور جهان در اکتورز استودیو آموزش دیده‌اند. این کتاب با استفاده از معتبرترین مراجع و منابع به آموزش بازیگری متد می‌پردازد.

کتاب‌های احمد دامود با نشر مرکز

بازیگری و کارگردانی در تئاتر و سینما (ترجمه و تألیف)

بازیگری و پرفرمنس آرت (تألیف)

بازیگری متد (تألیف) ✓

اصول کارگردانی تئاتر (تألیف)

تکنیک بازیگری (ترجمه)

نگاهی کوتاه به خلاقیت، بازیگری و اشتیاق‌های روانی (تألیف)

ISBN: 978-964-305-556-1

9 789643 055561

۹۵۰۰ تومان

